

## AMBASADORJI UPANJA

mag. Katarina Kesič Dimic, prof. def.

(objavljeno v zborniku Različni otroci – enake možnosti, Supra, januar 2017)

**»Otroci bodo najverjetneje dosegli tisto, v kar verjamete.«**

(Lady Bird Johnson, nekdanja prva dama ZDA)

Ko sem pred nekje šestnajstimi leti začela delati z otroki s posebnimi potrebami (natančneje z gluhi in naglušni malčki v vrtcu ZGN Ljubljana) in sem bila sveže teoretično podkovana absolventka specialne pedagogike (takrat še defektologije), se mi je zdelo, da vse vem in znam. Da sem uspešno opravila vse izpite, se pripravljala na zagovor diplomske naloge in prebrala mnoge domače in tuje strokovne knjige ter da je to prava formula za uspeh na terenu. Nisem si mislila, da pravo patino pridobimo šele v množici malih dušic.

Ko sem prestopila vrata predšolskega oddelka ZGN, me ni bilo niti najmanj strah neznanega, ampak sem se otrok srčno veselila. Zaradi nekajletne prakse poučevanja plesa predšolskih otrok, so mi bili malčki zelo blizu. Ko danes gledam nazaj, se čudim svoji neustrašnosti in radovednosti, ki me je prevevala. Nastopila sem delo vzgojiteljice gluhim triletnikom s slušnimi aparati. Med njimi so bili otroci tako gluhih kot slišočih staršev. Še vedno si lahko prikličem vse tiste obrazke in imena, po katerih sem jih klicala. Danes so morda že na fakultetah ali celo v službah.

Zanimivo je bilo opazovati dinamiko med njimi in njihovimi starši ter nami kot strokovnimi delavci. Za starše, ki so bili tudi sami gluhi ali naglušni, so bili ti otroci nekaj povsem logičnega, samoumevnega – del njih. Sprejemali so jih tako, kot slišočji starši polnočutne otroke. Z veseljem sem opazovala komunikacijo, ki je nemoteče potekala med njimi, saj je bil znakovni jezik njihov materni jezik. Pri slišočjih starših pa

je bilo pogosto drugače, saj so si želeli, da bi njihovi otroci kljub gluhoti znali dobro govoriti in »slišati«. Takrat so nekateri otroci začeli dobivati tudi polžkove vsadke (kohlearni implant). V vrtcu smo dobili navodila, da s temi otroki ne smemo komunicirati v znakovnem jeziku, saj na tak način ne bomo spodbujali govora in poslušanja. Govorim o eno, dvo in triletnikih, za katere vemo, da si tudi slišiš še pomagajo z nekaterimi kretnjami. Kot si tudi še mi odrasli, ko nam jezik v ustih kdaj zataji ali zelena beseda izgine neznano kam. Odvzem možnosti komunikacije človeku jemljem kot hudo prikrajšanje za eno od temeljnih potreb, zato sem zagovornica komunikacije po vseh možnih kanalih, ne glede na to, kaj človeku glede posebnih potreb piše na papirju.

Spomnim se mame enega od triletnikov, ki je oglušel po vnetju srednjega ušesa. Zaradi njene čustvene izpovedi na eni od govornih ur, me je bila pri mojih sinovih vedno največja groza, da bi dobila to vnetje. Deček je bil eno najmilejših in prijaznejših bitij, kar sem jih imela možnost spoznati v svojem strokovnem udejstvovanju. Njegove velike oči so izžarevale eno samo hvaležnost in sporočale tudi tiste besede, ki jih ni zmožal artikulirati. Gospa me je takrat povprašala za mnenje. Poleti se je namreč nameravala odpraviti v eno od bivših jugoslovanskih republik k zdravilcu, ki je imel vidne uspehe. Živel je v neki jami, kjer so morali obiskovalci za zelene ozdravitve tudi prespati.

Mislilim, da je bila ta gospa takrat vsaj deset let starejša in v vseh življenjskih pogledih mnogo modrejša od mene. Pa je kljub vsemu potrebovala odobravanje za dejanje, ki mu je pripisovala čudežno dobronamernost. V resnici se ne spomnim, kaj sem ji takrat odgovorila. Če dobro pomislim, ne vem niti, kaj bi ji rekla danes. Spomnim pa se, da so med tem pogovorom po njenih licih tekle solze. Morda zato, ker je iztisnila vse triletne spomine svojega sina, ki se je rodil kot polnočuten deček, ali pa zgolj zato, ker je nisem obsojala v njenem upanju. Upanju, ki je velo iz njene biti, saj je želela najboljšo za svojega otroka.

Rojstvo otroka s posebnimi potrebami (PP) je za starše vedno svojevrsten šok, četudi so se med nosečnostjo morda že pripravljali nanj. Vsak nov otrok, ki pride v družino, zaniha obstoječo harmonijo. Otrok s PP pa lahko povzroči tudi hudo nihanje v partnerskem odnosu.

Pogosto se preveč ukvarjamo s tem, česa vsega ne zmore in ne dosega, prezremo pa vse tisto, kjer blesti. Mame se rade »sekiramo na zalogo« in že v jasliah razmišljamo, kako bo končal srednjo šolo. V poplavi tehnologije in naprednih naprav pa pogosto pozabljamo, da celijo in zdravijo tudi prijazne besede ter objemi. Narejenih je bilo več eksperimentov, v katerih so dokazali, da se rastline, hrana in celo voda odzivajo na komplimente in dobrodejno glasbo. Zakaj tako pogosto pozabljamo na »tehnologijo«, ki bi morala biti del naše srčne in čustvene kulture?

Uradna izobrazba, seminarji in prebrana literatura so le majhen del poti. Pri delu z ljudmi je najpomembnejše, da smo se pripravljani spreminjati tudi sami in razmišljati o lastnih zablodah. Da nismo tisti, ki lahko druge sodimo in obsojamo. Da moramo najprej stopiti z lastnimi nogami v njihove škornje in broditi po lužah ter blatu, po katerem brodijo točno zdaj tudi oni.

Starši otrok s PP pogosto lazijo po neuhojenih poteh, trnjavih goščavah, nepreglednih širjavah puščavskih sipin in to večinoma brez zemljevida in kompasa. Učijo se ob svojem otroku. Berejo knjige, splet in forume. A njihov otrok je tako enkrat in poseben, da zanj ne morejo uporabiti receptov, ki so jih morda lahko uporabili drugi starši.

Zato je izjemnega pomena, da jim mi, ko nam v naše roke, misli in objeme zaupajo svoje največje skrbi, znamo naliti čistega vina, a obenem najti na vsakem delu njihovega zahtevnega popotovanja zvezdni utrinek upanja. Da jim pokažemo, kakšna bujna flora in favna se nahajata ob neuhojenih poteh, kako čudovite cvetove lahko ponudijo bodeče goščave, kakšne sreče smo deležni ob oazi v puščavi in da se na spontanih, nenačrtovanih in neusmerjenih poteh naučimo največjih življenjskih

modrosti. Ker bistvo ni v cilju, temveč v učenju in občutenju poti, ko se mu približujemo.

Ker smo mi tisti, ki oblikujemo realnost. Od nas je odvisno le, kako razumemo nivo vode v kozarcu. Kot tudi to, ali otroka s PP primerjamo vedno s skupino otrok, ki je niti v utopičnem eksperimentu ne bo ujel v razvoju ali zmoremo njegov napredek primerjati samo in zgolj z njim samim. In seveda, če ob tem, ko staršem v kozarce nalivamo čistega upanja, tudi sami nazdravimo z njimi in v to upanje verjamemo tako močno, da ga upamo tudi spiti.

Otroci s PP imajo posebne antene, ki jih mi ne premoremo. Zavedati se moramo namreč, da nismo vsemogočni. Da osebe s PP niso tisti posamezniki, ki jim samo manjka nekaj, kar mi imamo. Tudi nam manjka tisto, kar imajo oni, pa tega sploh ne moremo videti in zaznati, ker nimamo takšnih anten. To so tudi naše posebne potrebe. S temi antenami ti otroci zelo precizno zaznavajo ali kozarec upanja pogoltnete ali ga pljunete čez ramo, ko starši odidejo čez vrata. O svojem sprejemanju jim ne morete lagati. V načrte in priprave lahko napišete marsikaj, a če globoko v srcu ne boste verjeli v njih in se veselili z njimi, se bo dogajalo z njimi podobno kot z lončnico, ki nam ni pri srcu, čeprav jo redno zalivamo.

Bi peljali svojega otroka v tisto jamo, če bi bilo to na svetu zadnje, česar še niste poskusili?